

ՄԱՂԹԱՆՔԻ ԺԱՄԱՆԱԿ ԿԱՐԴԱՅՈՒԱԾ ՃԱՌԸ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՏԷՐ

Եթէ ի հնումն օրինադրեալ էր Իսրայէլեան տոհմին ըստ Գաւթայ յուրախութիւն եւ ի ցնծութիւն «Փող հարկանել ի զլուխ ամսոց աւուր նշանաւորի», բանի՛ առաւել ի դէպ զայ մեզ այսօր նոյնօրինակ եւ զեր բան զայն ցնծութեամբ կատարել եւ նուազօր երգոց զրուստել զայս օր, որ մի է ի նշանաւորաց աւուրց մերոյ յիշատակի մեծի շնորհի եւ պարգեւաց Աստուածպետական Տեսչութեան, զոր արար մեզ շնորհելով զՏէրոյ մեր զլուխ Եկեղեցւոյ, Հովուապետ մեծ բանաւոր հօտին Քրիստոսի եւ Հայր խնամող տառապեալ որդւոցն Հայաստանի: Արդանք ետես Հայաստան յետ Սրբոյն Գրիգորի արժանաւոր ժառանգ Առաքելական Գահու. ետես եւ համբուրեաց Հովիւս քաջ անձնաղիր եւ հաւատարիմ, եւ ի նոցունց բազումք ստացան զմեծութիւն երախտադէտ զգացմանց ժողովրդոց յիշատակաց արժանի արդեամբք. ետես ասեմ, եւ ի նոսին առաւելեալ ճիշմարիտ զործովք միխիթարութեան վշտացելոց եւ պայծառափայլս զործելոյ զԱզգս մեր ամենատեսակ փառօր զմեծն Ներսէս ասեմ եւ զնմանիսն նորին, որ ի սէր Հայրենեաց եւ ի խնամս հայրենի որդւոցն ուրական կենօր սրտնչացան. բայց Դու, Հովուապետ մեծ, նկատմամբ պարսգայից ժամանակիս, չսխալեմ եմէ ասացից, առաւել եղեր եւ անցուցեր զամենեւրումք: Եւ ոչ վայրասլար են եւ մտացածին ինչ զոր զգամբս. վասն զի եմէ երանաշնորհքն այնորիկ սրանչելի երեւեցան ի զործս եւ անմահացան արդեամբք, շնորհ մեծ էր ժամանակին, որոց ի միոյ կողմանէ Արշակունեան հզօր Թագաւորութիւն Հայոց աջակից գոհներ, եւ ի միւսոյ կողմանէ ճոխութիւնք նախարարաց եւ իշխանաց օժանդակէր. իսկ Դուք, Աստուածարեալ Տէր, որ յայնչափ բարիս փառաւորել ճիշդնէք զազգ մեր, ոչ են Ձեզ աւըններ Պետութիւնք հզօր, այլ Ազգութիւն անգոր. ոչ պերճացելոց փառք իշխանաց ձեռնտուութիւն, այլ միաբանութեան մերոյ անձնանութիւն հնազանդութիւն: Ո՛չ եւթ Ձեզ զործակից, այլ յոյսն միայն միայնակ ի Ձեզ զօրացեալ. եւ այսպէս ի հարկաւորեալ հանգամանաց վրիպեալ ժամանակիս, զահակալէք ուրախութեամբ, հովուէք հաւատարմութեամբ, եւ խնամէք զՊովք զորդիս Մօրս Լուսոյ, զրկեալս ի զեղեցիկ կամանէ Հոգւոյն, եւ

զործէք տընողական եւ անխոնջ վաստակօր զօգուտն ըստ իրաւանց եւ պարտուց. այս է զործ մեծ, որով առաւելօր զամենեւրումք. զգեղեցիկ պտուղս Հովուական արդեանց, Աստուածարեալ Տէր, բազմք է մեզ յիշել ի սերկեանս աւուր, յսրում Տէր յերկնից այց արարեալ տառապելոցս շնորհեաց մեզ զՀայրապետոյ մեծ: Հապա եւ մեր այս ծիր երկնային, Սրբազումար Հայրք, պաշտելով սրտի մտօր այսօր, բազկատարած մաղթեսցուք առ բարձրեալն Աստուած, զի նորոգեսցէ զսա միշտ ի կենդանութեան ընդ երկայն աւուրս ծաղկեալ Աստուածահաճոյ եւ Ազգասիրական զործովք ի միխիթարութիւն Մօրս Լուսոյ եւ լրութեան Ազգիս:

Ուրարակիր Գրիգոր Մատթէոսեան

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆԸ ԿԱՐԴԱՅՈՒԱԾ ՃԱՌԸ:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՏԷՐ

ԵՒ ՊԱՏՈՒԵԼԻ ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆՔ

Հոգանդի վրայ լուսաւորեալ ազգերի համեմատաբար յառաջադիմութեանց օր ըստ օրէ ծաղկելու զլիաւոր պատճառն ո՛վ կարող է երկբայել, որ նոցա կարգաւորեալ ուսումնարաններն են եղած, որոնք մարդկային ազգի համար մատակարարել են այնպիսի հոգեկան սնունդ, որոնց միջոցով մարդս կապվում է իւր խղճի, իւր ընկերաց եւ իւր Ստեղծողի հետ:

Ո՛վ կարող է կասկածել իւր սրտում որ, եւ այս ուսումնարանների ծաղկելն ժամանակի պտուղն է եղել, որոյ ճշմարտութիւնը ահա երեւելի դիտնականներից մինը բարձրաձայն քարոզում է. «Ժամանակի պտուղն կծնանի իւր ժամանակին».

Աներկբայելի՛ ճշմարտութիւն . . .

Ժամանակը չէ, որ անթիւ կոշտ եւ բիրտ ազգերը, որ երբեմն տգիտութեան մէջ ընկղմած լուսաւորութեան ճառագայթներից հեռի էին, այժմ գիտութեանց աղբիւրներ են դառել: Ժամանակին չեն պարտական այն լուսաւոր ժողովուրդներն, որոց մտաց մէջ զանազան դարերում այնպիսի ազգաշահ զաղափարներ են ծագել, որոց պտուղն այժմ ամբողջ Եւրոպայ բախտաւորապէս վայելում է: Ժամանակի անխը չէ եղել, որ, նոցա կենաց շրջանը յառաջադէմ քայլերով ապահովացել է:

Ո՛հ նախանձելի բախտաւորութիւն . . .

Հայեր, այս լուսաւորեալ դարի մէջ մենք եւս այս շնորհքներից զուրկ չենք մնացել, ոչ. ահա այդ ժամանակի արագ անիւր հասել է եւ մեզ համար. մեր կենաց դարեւոր տխրալի տեսարանն փոխուել է. մենք գտնվում ենք արդէն այնպիսի մտածմանց լայնութեան աստիճանի տակ, որ ամենեքեան այժմուսման օգուտներն զգալով, բաց են արել իւրեանց հոգւոյ աչքերն անցեալ դարերի պատմութեանց վրայ. զգում են, որ ժողովրդոց յուզմունքներն նոցա թանձրամեծ խաւարի մէջ խորխափելով աւերակաց միջից իւրեանց ճակատագիրն որոնելու գլխաւոր պատճառն գիտութիւնն է եղել. եւ վստահ որոյ այս տաան եւ իններորդ լուսաւորեալ դարում աշխարհի ամենայն կողմից բարձրաձայն բարոգում են, ուսումնարաններ, ուսումնարաններ:

Ո՛հ, բաղըր եւ մխիթարի՛չ ձայն . . .

Համայն ազգի այս ցանկութիւնն լրացնելու համար, ահա շատաւում է մեր Վեհափառ Հայրապետն, շնորհիւ Ամենողորմած Կայսեր, այս բարեպատեհ ժամում Սուրբ հոգիս վերայ նոր Ռատումնարանի հիմն ղենելու. որով եւ իւր բաղմախոնջ Սուրբ Յակոբի վերայ յաւիտենական յիշատակաց արժանի այնպիսի պսակ ընգունեց, որ ամբողջ Հայկայ սերունդը անմոռանալի կերպիւ պիտի փառաւորեն: Վստահ գիտորա հիմն նոցա ապագայ որդւոց հաւատը, ազգութիւնը եւ կեանքը պիտի պահպանէ: Սուրանից նորա պիտի սպասեն Մեսրոպի, Դաւթի, Գրիգորի եւ Շնորհալոյ նման արթուն հովիւներ. այն, սա պէտք է բղխէ նոցա կենաց զարգացման համար առատ ազգիւններ, որոց ամէն մի կամիլը հազարաւոր, բիւրաւոր արգասիք պիտի առաջացնեն: Սա պիտի ծնանի վերջապէս լուսաւոր մոլորակներ հայոց աշխարհի դարեւոր մութն հորիզոնը լուսաւորելու, որոյ տակ այժմ բիւրաւոր քանքարներ տղի-

տութեան շղթաների գերի եղած գառն եւ արաստուալի վիճակի են ենթարկուած:

Այլ ինչ աւելի դիւցադնական գործ կարող է սպասել Ձեզ, Վեհափառ Հայրապետ, բան թէ այս անմահացուցիչ եւ ազգաշահ գործն: Այլ ինչ անմոռանալի յիշատակ կարող էք թողնել աշխարհի վերայ, բացի այս գիտութեանց օրօրոյը, որի մէջ մատաղ մանկունք Հայոց հոգւով սնուած ժեծացած, իւրեանց ազգին դուռնան դեղ եւ զարման պիտի լինին: Ձեր այս ազգաշահ գործոյն, Վեհափառ Հայրապետ, բոլոր ժողովուրդը անտարբեր չեն ամենեւին. նորա արդէն պատրաստ են իւրեանց նիւթաւոր օգնութիւններով նպաստամատոյց լինիլ Ձեզ: Սորա կատարման համար նորա իւրեանց վերջին ճիգն չեն խնայել եւ չպէտքէ խնայեն, որտեղից նորա ժամանակին իւրեանց կենսատու պտուղները պէտքէ քաղեն:

Ձեզքէր արդ, Վեհափառ Տէր, ձեզքէր մի յուսահատուիք, Ձեր այդ Աստուածաբեալ Սուրբ Աջը, եւ փարատեցէր այս խաւարաժամ տղիտութեան թանձր բողը Հայաստանի վերայից. կրկին շնորհեցէք, Տէր, շնորհեցէք նորա իւր նախնեաց հին փառքը, իւր Սուրբ Եփեղեցւոյ շրջութիւնը առաւելացնող հեզ հոգեւորականներ պարդեւեցէր Ազգին, որոնք նոցա հօտին լինին անխոնջ հովիւներ:

Եւ ահա բոլոր այս ճգանց փոխարէն, համայն ազգի կողմից մենք մեր խորին շնորհակալութիւններն մատուցանելուց յետոյ, խնդրում ենք Ամենակարող Աստուածանից, որ Ձեր կենաց թելը երկարատեւ անէ. որպէս գիտայս գառն աշխատութեամբ ցանած սերմերի պտուղներն վայելէք, ի փառս Աստուծոյ եւ Ազգի:

Կեցցէ՛ մեր Վեհափառ Հայրապետն. կեցցեն նորա խորհուրդներն. կեցցէ՛ եւ մեր քաղըր Հայաստան:

Կ. Ֆրեւաշեան.

ՍԵՂԱՆԱՏԱՆ ԿԱՐԴԱՅՈՒՄՈՐ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵՍԱԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏ

ԵՒ ԲՍԶՄՍԳՈՒՄԱՐ ՀԱՆԳՈՒՍԵԿԱՆՐ

«Այսօր է դոր արար Տէր, եկայք ցնծացուք եւ ուրախ եղիցուք ի սմա».

Ահ ջնծութեան սերկեան աւուրս, յոր ախմբեալ մեր բոլոր՝
Փութամբ յայտնել զսրտից բերկրանս Հասարակաց մերդ Հօր.
Ընդ անցանել Վեհ Օծութեան Ձեր երկամեան տարեդարձ
Շնորհօք Հոգւոյն Խորհարիւնի ի հովուութիւն Հայկազանց: